

Upp till kamp emot gubbstrutten

»I kamp mot köttet, egot – eller gubbstrutten?«

Jag tror att människan i grunden är främlingsfientlig. Eller nä, det var starkt sagt. Men vi vill vara med dem som liknar oss” Det säger Jan Thörnblom, sångare i rockbandet Ultima Thule i en intervju i *Dagens Nyheter* (23/7). Bandet, som själva kallar sin musikstil ”vikingarock”, har enligt många bedömare stått vit makt-miljön nära under hela sin verksamma tid. Valet att publicera en stort uppslagen intervju med just Ultima Thule dagen efter ettårsminnet av Utøya kan med goda skäl ifrågasättas och Thörnblom visar inte prov på några större vare sig politiska eller psykologiska insikter. Ändå går jag och funderar över uttalandet. Kan det ligga något i det? Inte en sanning som att människan i grunden är främlingsfientlig och därför bör vi ta emot färre invandrare, utan en sanning som i att främlingsfientligheten finns i oss alla och därför måste vi ständigt kämpa emot den. Jag tänker på Daniel Sjölin som i sitt sommarprogram (P1 9/7) talade om sitt andra jag, gubbstrutten, som hatade människor och litteratur och annat tjejjigt, en personlighet som passade utmärkt in i Sollentunas 90-talskultur med Ny Demokrati och förakt för allt som inte var normalt och rationellt. En period som för övrigt också var Ultima Thules storhetsperiod. Många undrar hur jag blev sådan, berättar Sjölin i programmet. Men hans svar är att han föddes sådan, att allt annat har varit en kamp mot gubbstrutten. Att han utsatte sig för humanioran för att han föraktade det. Och blev författare på kuppen.

Ja, hur har du det med din egen inre gubbstrutt? Är det inte en ganska bra bild för det där jaget som är så inkrökt i sig själv att det hatar det främmande och okontrollerbara? Och säger inte erfarenheterna som samlats i våra kristna självvärdstraditioner att helgelsen kräver arbete, att den goda människan inte är grundtillståndet utan något man strävar mot, i kamp mot köttet, egot – eller gubbstrutten? För oss som finns i kyrkans sammanhang är detta kanske självklarheter. Vi säger ofta att vi föds med potential till att göra både gott och ont, och kan citera Paulus när han säger att det goda som jag vill gör jag inte o.s.v. Men i mötet med en samtid som mycket ofta söker förklaringar till människors ondska och samhälles misslyckande men mycket sällan frågar sig vad som kännetecknar människor som ständigt utmanar sina fördomar eller bostadsområdet med 100+nationaliteter där man trots allt inte har ihjäl varandra, vilken kristen människoerfarenhet tränger genom samhälls- och mediebru-

set då? Jag tänker på två ord som för mig nästan symboliserar vår tids ”kyrkiska”: upprättelse och befrielse. Det är vackra och viktiga ord. Evangelium handlar om att upprätta och befria människor, men orden kan behöva kompletteras med ord som rymmer att livet också är en kamp med oss själva, att vi inte bara blir godhjärtade och öppensinnade så där helt naturligt utan att det faktiskt kräver att vi ibland går dit vi inte vill gå och möter den vi inte vill möta.

Vi har i mångt och mycket lämnat den samhälleliga framtidstron och teknikoptimismen bakom oss. Generationen som tog det för självklart att få det bättre än sina föräldrar börjar gå i pension. Men tron på människan, inte minst på det goda barnet, visst lever den än? Ja, är det kanske den som speglas i en kyrka som talar mycket om upprättelse och befrielse men också om att lyssna inåt och följa sitt hjärta.

Det finns en fara i antagandet av människans naturliga främlingsfientlighet. En fara att hamna i Ultima Thule-träsket där ”naturligheten” legitimerar och leder till resignation. Och nej, vi är inte naturligtvis inte lika goda kålsuppare allihop. Men det finns också en fara i den naiva tron att bara destruktiv påverkan skapar rasister och sexister, att vi andra klarar oss. För vad gör man då med sin alldeles egna inre sura och rädda gubbstrutt? Ja, vad gör man om det är den rösten man hör när man uppmanas att lyssnat till sitt hjärta. Vi har motkrafterna i vår egen tradition. Vi har kampen mot det egoistiska jaget. Vi har det levande ordet, det som också är ett ord som sägs mig, som kommer utifrån. Och inte minst, vi har tanken på att också ”de goda” misslyckas.

Nej, jag tror inte att människan föds främlingsfientlig. Men däremot med både rädsla och nyfikenhet som drivkrafter och att vi måste få vara människor som kämpar med våra fördomsfulla jag. Vi kan inte behöva vara perfekta för att inte kallas hycklare när vi kämpar mot förtryckande strukturer. En del av de cyniker kallar för hyckleri kan ju faktiskt också kallas strävan, att åtminstone försöka skärpa sig. Att veta om sin gubbstrutt, men säga åt henom att hålla käft. Och kämpa vidare.

ELIN ENGSTRÖM

